

Imelda Szczyglewska
Wyższa Szkoła Pedagogiczna
Bydgoszcz

MIEJSCE PEDAGOGA SZKOLNEGO W SZKOLE ŚRODOWISKOWEJ

(doniesienie z badań)

Szkoła współczesna jest przedmiotem intensywnych reform, które mają na celu przekształcenie jej tradycyjnej struktury w nowoczesną, przygotowując w jak najlepszym stopniu dzieci i młodzież do życia i pracy w społeczeństwie socjalistycznym. Od szkoły wymaga się w dzisiejszych czasach znacznie więcej niż tylko przekazywania wiedzy i przyswajania dzieciom i młodzieży umiejętności intelektualnych. W równej mierze program pracy szkoły obejmuje zagadnienia dydaktyczne, wychowawcze i opiekuńcze.

Konieczność funkcji wychowawczo-opiekuńczej wynika z zapotrzebowania społecznego. Intensywne uprzemysłowienie kraju, wzrost urbanizacji powodują następstwa sfery wychowawczej. Poważnym przemianom ulega rodzina. Aktywizacja zawodowa kobiet - matek i zmiana modelu rodziny powodują obniżenie wpływu na wychowanie dzieci. Dzieci żyją obecnie w lepszych warunkach materialnych, sprzyjających rozwojowi bio-psychicznemu, lecz znajdują się często w skomplikowanych warunkach społecznych. Wiele dzieci z rodzin alkoholików, rozbitych itp. ma często trudności w nauce lub w przystosowaniu się do życia w grupie społecznej. Szkoła niwelując ujemne skutki współczesnej cywilizacji spełnia funkcję wychowawczo-opiekuńczą poprzez profilaktykę, kompensację i stymulowanie rozwoju dzieci i młodzieży. Zapotrzebowanie na działalność wychowawczo-opiekuńczą ujawnia się nie tylko w szkołach miejskich. Na skutek uregulowania sieci szkół na wsi powstał problem dowożenia do szkół lub zamieszkania w miejscowości mającej szkoły. Przed szkołą stają nowe problemy związane z wyżywieniem dzieci, organizacją zajęć pozalekcyjnych itp.

Szkoła jest podstawową instytucją, na której spoczywa obowiązek rozszerzonej funkcji wychowawczo-opiekuńczej, obejmującej:

- działalność pozalekcyjną (koła zainteresowań, organizacje skupiające uczniów na terenie szkoły, zajęcia dowolne itp.),
- zapewnienie opieki w godzinach pracy rodziców przez organizację zajęć w świetlicy (półinternatu),
- działalność w środowisku lokalnym (oddziaływanie na społeczność lokalną oraz współdziałanie z pozaszkolnymi instytucjami i organizacjami społecznymi znajdującymi się w rejonie szkolnym).

Dla pełnej realizacji celów wychowawczo-opiekuńczych powołano w roku szkolnym 1973/74 stanowisko pedagoga szkolnego, któremu wyznaczono organizowanie i koordynowanie działalności szkoły oraz podnoszenie poziomu kultury pedagogicznej rodziców. W pierwszej fazie eksperymentalnego zatrudnienia pedagogów szkolnych władze oświatowe określiły jego zadania w sposób dość ogólny nie precyzując dokładnie zakresu obowiązków, pozwalając tym samym na swobodę w ich wyborze i realizacji. W związku z tym nastąpiło różne pojmowanie roli pedagoga. Szkoły zatrudniające pedagogów nie wyznaczyły im jednakowego zakresu czynności.

W województwie bydgoskim przeprowadzono badanie pracy pedagoga. Miały one charakter diagnostyczny. Chodziło o uzyskanie informacji, jakie potrzeby istnieją w szkole, wymagające udziału osoby specjalnie zatrudnionej w celu ich zaspokojenia. Podstawowym założeniem badań było rozstrzygnięcie następujących problemów:

- Czy funkcja pedagoga szkolnego jest potrzebna w szkole?
- Czy pedagodzy szkolni dysponują określonym zakresem czynności?
- Na jakie trudności napotykają pedagodzy szkolni?
- Czego oczekują od pedagoga dyrektorzy i nauczyciele?
- Czego oczekują pedagodzy od dyrekcji, nauczycieli,

władz szkolnych, rodziców, instytucji wychowania pozaszkolnego, psychologa-doradcy szkolnego, poradni wychowawczo-zawodowej, IKNiBO, WSP?

- Jaki jest stosunek wyżej wymienionych jednostek do pedagoga szkolnego?
- Jakle jest wyobrażenie pedagogów, dyrekcji i nauczycieli o pracy pedagoga w szkole?

Dla zbadania wyżej wymienionych problemów posłużono się następującymi metodami: ankietami skierowanymi do pedagogów szkolnych; ankietami skierowanymi do nauczycieli; ankietami skierowanymi do dyrektorów szkół.

Obserwację pracy i wywiad przeprowadzono z nauczycielami pełniącymi częściowo funkcje pedagoga oraz z wybranymi dyrektorami szkół w woj. bydgoskim.

Ankiety skierowano do szkół dużych miast (Bydgoszcz, Toruń, Włocławek), szkół małych miast oraz szkół gminnych. Odpowiedzi ankietowe wypełniło 251 osób, w tym 139 nauczycieli (21 ze śród. wiejskiego) 68 dyrektorów szkół (12 ze śród. wiejskiego) oraz 44 z-ców dyr. d/s wychowania w szkołach gminnych i 1 pedagog szkolny ze środowiska wiejskiego.

Badania ankietowe zostały przeprowadzone w grudniu 1974 r. Zebrany materiał nie daje możliwości ustosunkowania się do wszystkich wyżej wymienionych problemów, ponieważ ankietowani na niektóre pytania nie dają odpowiedzi. Wynikło to z braku zatrudnienia pedagoga w większości szkół. Można natomiast wysunąć wnioski po przeanalizowaniu odpowiedzi na pytania:

- Czy funkcja pedagoga szkolnego jest potrzebna w szkole?

- Jakle jest wyobrażenie o pracy pedagoga w szkole?

Oto jak przedstawiają się wyniki badań:

1. Dyrektorzy szkół w dużych miastach (12 osób) dają odpowiedzi twierdzące na pytanie - "Czy funkcja pedagoga szkolnego jest potrzebna w szkole?" .

Odpowiedź uzasadniają:

- koniecznością współpracy pedagoga ze środowiskiem pozaszkolnym,

- koniecznością współpracy pedagoga z nauczycielami i dyrektorem. Dyrektorzy szkół mniejszych miast (30 osób) również pozytywnie ustosunkowują się do funkcji pedagoga szkolnego, widząc w nim osobę:

- współpracującą z nauczycielami i wychowawcami,
- współpracującą ze środowiskiem pozaszkolnym,
- opiekującą się uczniami wymagającymi szczególnej troski.

Natomiast dyrektorzy szkół gminnych (26 osób), potwierdzając celowość zatrudnienia pedagoga, wymieniają potrzebę:

- współpracy z rodzicami,
- opieki nad uczniami potrzebującymi szczególnej troski,
- współpracy z nauczycielami i wychowawcami,
- koordynacji pracy szkoły z instytucjami i organizacjami społecznymi.

Zdaniem dyrektorów wszystkich środowisk nauczyciele również odczuwają potrzebę zatrudnienia pedagoga w szkole.

Oczekują od niego pomocy w zakresie ustalania przyczyn niepowodzeń szkolnych ucznia oraz środków zaradczych. Dwóch dyrektorów szkół i dwóch z-ców dyr. d/s wychowania z środowiska wiejskiego pisze, że łączenie funkcji pedagoga z funkcją z-cy dyrektora jest tylko częściowym rozwiązaniem problemu poradnictwa pedagogicznego w szkole.

Spośród 21 nauczycieli ze szkół w środowisku wiejskim tylko 1 osoba nie widzi potrzeby udziału pedagoga w szkole sądząc, że każdy wychowawca jest przygotowany do tego, co ma czynić. Pozostali uważają, że konieczny jest pedagog, który udzielałby rad i wskazówek dotyczących uczniów trudnych oraz współpracował z rodzicami, zakładem pracy rodziców, organizacjami społecznymi itp.

Jeden z nauczycieli środowiska wiejskiego twierdzi, że niecelowe jest wprowadzenie etatu pedagoga, nie uzasadnia jednak swojego negatywnego stanowiska. Inni natomiast (63 osoby) chcieli: pedagoga, od którego mogliby uzyskać wskazówki do swojej pracy, ponadto wskazują na konieczność współpracy pedagoga ze środowiskiem pozaszkolnym.

Nauczyciele szkół ze środowiska wiejskiego (54 osoby), podobnie jak nauczyciele innych środowisk, widzą pedagoga szkolnego

fakto osobę opiekującą się uczniami oraz współpracującą z partnerami szkoły oraz ze środowiskiem pozaszkolnym.

2. Z kolei odpowiedzi na pytanie ankiety - "Jak wyobrażam sobie pracę pedagoga szkolnego w 10-letniej szkole ogólnokształcącej?" można zakwalifikować do następujących grup:

- kategorie uczniów, jakimi powinni zajmować się pedagodzy,
- zadania i formy pracy pedagoga w szkole,
- sojusznicy, z którymi powinien współpracować pedagog,
- uwagi dotyczące organizacji pracy pedagoga,
- osobowość pedagoga (nie mieści się w ramach tematu doniesienia).

Jakie kategorie uczniów wymieniają respondenci ?

Otóż zarówno dyrektorzy, jak nauczyciele wymieniają uczniów, którymi powinien zajmować się pedagog. Są to uczniowie: z trudnościami wychowawczymi, trudnościami dydaktycznymi, z mikrodefektami, sieroty naturalne i społeczne, z rodzin moralnie zagrożonych, niezdecydowani w wyborze zawodu, pozbawieni opieki ze względu na pracę obojga rodziców.

Respondenci proponują, by pedagog pełnił względem tych uczniów różne zadania. Oto rejestr wymienionych zadań i form:

**O b o w i ą z k i   w o b e c   u c z n i ó w   s p r a -
w i a j ą c y c h   t r u d n o ś c i   w y c h o w a w -
c z e :**

- prowadzenie dokumentacji uczniów trudnych wychowawczo,
- diagnozowanie trudności,
- śledzenie losów uczniów trudnych oraz ustalenie i realizowanie planu pomocy,
- skierowanie uczniów na zajęcia pozalekcyjne,
- organizowanie różnych form pracy z młodzieżą trudną wychowawczo.

**O b o w i ą z k i   w o b e c   u c z n i ó w
z   t r u d n o ś c i a m i   d y d a k t y c z n y m i :**

- analizowanie przyczyn trudności dydaktycznych,
- śledzenie postępów w nauce,

- badanie, w jakim stopniu uczniowie przygotowują się do lekcji,
- kierowanie do półinternatu i kontrolowanie ich obecności,
- organizowanie pomocy w wyrównywaniu opóźnień w nauce,
- kierowanie młodzieży do klas uzawodowionych,
- uczestniczenie w lekcji, by widzieć pracę danego ucznia w grupie,
- badanie postępów uczniów w grupach wyrównawczych.

**O b o w i ą z k i   w o b e c   u c z n i ó w
z   m i k r o d e f e k t a m i :**

- obserwacja i badanie uczniów z defektami fizycznymi, o obniżonej sprawności umysłowej, z wadami mowy, postawy itp.,
- kierowanie uczniów defektywnych do poradni wychowawczo-zawodowej,
- prowadzenie zajęć reedukacyjnych.

**O b o w i ą z k i   w o b e c   u c z n i ó w   w y b i t -
n i e   u z d o l n i e n y c h :**

- uaktywnianie uczniów zdolnych w kółkach zainteresowań,
- tworzenie klas sprofilowanych,
- ukierunkowanie pracy z dziećmi zdolnymi,
- organizowanie opieki nad młodzieżą uzdolnioną,
- organizowanie olimpiad i konkursów z udziałem dzieci uzdolnionych.

**O p i e k a   n a d   s i e r o t a m i   n a t u r a l n y m i
i   s p o ł e c z n y m i :**

- pomoc materialna dla uczniów pochodzących z rodzin rozbitych i półsierot (stypendia, dożywianie itp.).

**C z u w a n i e   n a d   d z i e ć m i   z   r o d z i n
m o r a l n i e   z a g r o ż o n y c h :**

- stwarzanie warunków do prawidłowego rozwoju uczniów, przez likwidację między innymi w środowisku rodzinnym negatywnych czynników, wywierających wpływ na ucznia.

O pieka nad uczniami niezdecydowanymi w wyborze zawodu:

- udzielanie porad uczniom niezdecydowanym w wyborze zawodu,
- rozmowy z rodzicami i nauczycielami w sprawie ukierunkowania ucznia,
- prowadzenie pogadek i konkursów tematycznie związanych z zawodem w celu ukierunkowania młodzieży i dostosowania wyboru do potrzeb naszej gospodarki narodowej.

O bowiązki względem uczniów pozabawionych opieki w godzinach popołudniowych, ze względu na pracę obojga rodziców:

- wspólnie z zespołem przydzielanie uczniów do świetlicy,
- ukierunkowanie spraw związanych z czasem wolnym młodzieży,
- włączanie uczniów do organizacji i kótek zainteresowań.

Zadania i formy pracy pedagoga w szkole przedstawiają się następująco:

W stosunku do wychowawców klas pedagog powinien:

- nieść pomoc wychowawcom klas w zakresie diagnostyki i terapii trudności szkolnych,
- udzielać porad w zakresie postępowania opiekuńczego,
- wspólnie z wychowawcami prowadzić preorientację zawodową,
- koordynować prace wychowawców klas,
- prowadzić namokształcenia wychowawców klas.

O bowiązki pedagoga w stosunku do nauczycieli przedmiotowych:

- wskazywanie środków zaradczych w pokonywaniu trudności wychowawczych i dydaktycznych,
- instruowanie początkujących mniej doświadczonych nauczycieli,

- wskazywanie nauczycielom drogi w pracy z uczniami uzdolnionymi oraz defektywnymi,
- propagowanie nowości pedagogicznych wśród nauczycieli,
- wydawanie zaleceń dla nauczycieli w stosunku do uczniów obserwowanych,
- pomoc nauczycielom w pracy dydaktycznej,
- pomoc w wyposażaniu pracowni w sprzęt metodyczny,
- układanie z gronem nauczycielskim planów wychowawczych,
- służyć radą nauczycielom przy promowaniu do klas wyższych.

Do czynności pedagoga w posiedzeniach rady pedagogicznej należą:

- szkolenie nauczycieli,
- zapoznawanie rady pedagogicznej z problemami wychowawczo-opiekuńczymi oraz z wynikami swoich prac,
- obecność na wszystkich konferencjach rady pedagogicznej odbywających się na terenie szkoły.

W zakresie współpracy z dyrekcją szkoły pedagog pomaga:

- przy zapisach dzieci do kl. I,
- współpracuje w zakresie organizowania warunków prawidłowej opieki.

Kontakt pedagoga z rodzicami uczniów polega na:

- udzielaniu stałej porady dla rodziców,
- rozmowie z rodzicami uczniów badanych,
- przeprowadzaniu wywiadów środowiskowych,
- organizowaniu prelekcji dla rodziców,
- organizowaniu pogadanek i dyskusji z rodzicami,
- prowadzeniu klubu wiedzy o dziecku,
- prowadzeniu kąciaka porad rodzicielskich,
- upowszechnianiu pracy pedagogicznej dla rodziców,
- pedagogizacji rodziców na wywiadówkach (omawianie

problemów wychowawczych i sposobów rozwiązywania ich w domu),

- opracowywaniu krótkich biuletynów dla rodziców, zawierających treści kształcące,
- aktywizacji środowiska rodzinnego ucznia poprzez częste kontakty z wychowawcami klas i nauczycielami,
- utrzymywaniu ścisłego kontaktu z rodzicami dzieci trudnych ,
- ukierunkowywaniu pracy rodziców w okresach szczególnych trudności z dzieckiem.

Dalsza grupa odpowiedzi dotyczy osób, z którymi powinien współpracować pedagog. Respondenci wyszczególniają tu współdziałanie z lekarzem i higienistką szkolną itd.

Oprócz powyższego rejestru respondenci wymieniają szereg zadań dla pedagoga nie precyzując bliżej ich form:

Współdziałanie z lekarzem i higienistką szkolną, współpraca z kuratorami Sądu dla Nieletnich, ORMO i MO, z zakładem opiekuńczym, zakładem pracy rodziców uczniów, osiedlowym komitetem samorządu mieszkańców, poradnią wychowawczo-zawodową, organizacjami społecznymi, organizacjami młodzieżowymi, komitetem blokowym i osiedlowym, placówkami wychowania pozaszkolnego, środowiskową radą wychowania (kierowanie jej pracą, nadawanie kierunku i stylu pracy), z Kołem Gospodań Wiejskich (w środowisku wiejskim), kontakt z instytucjami w rejonie szkolnym.

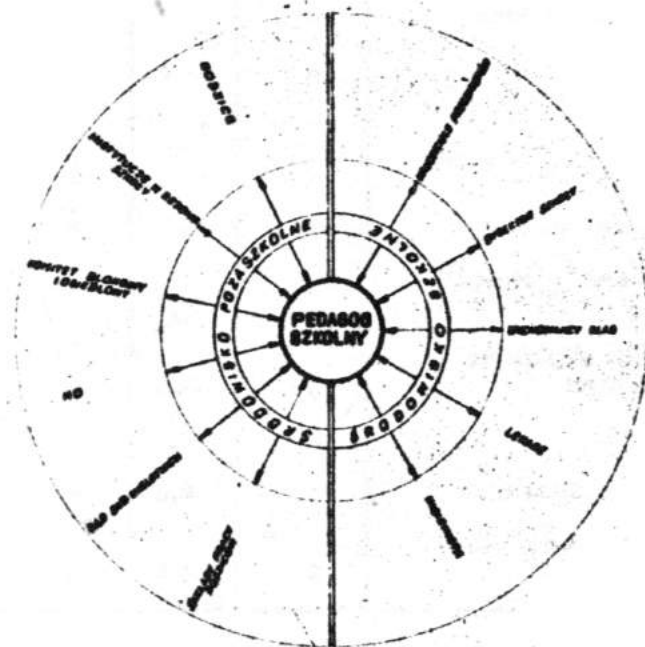
Proponowano również, by pedagog:

- czuwał nad pracą w świetlicy,
- organizował pracę samorządu uczniów,
- badał dojrzałość szkolną uczniów,
- czynnie uczestniczył w życiu szkoły (apele, uroczystości),
- prowadził pogadanki na lekcjach wych. i apelach,
- udzielał instruktażu organizacjom młodzieżowym.

W oparciu o analizę badań można przedstawić układ relacji pedagoga szkolnego z poszczególnymi partnerami szkoły oraz sojusznikami spoza szkoły, w rozbiciu na środowisko miejskie, małomiasteczkowe i wiejskie.

Oto jak przedstawia się układ relacji pedagoga szkolnego w środo-

wisku miejskim:

Rys. nr 1

W środowisku miejskim respondenci wymienili pedagoga w relacji z nauczycielami przedmiotowymi, dyrektorem szkoły, wychowawcami klasy, lekarzem, higienistką, a poza szkołą - z rodziną ucznia, instytucjami w rejonie szkoły, komitetem blokowym i osiedlowym, milicją, sądem dla nieletnich, zakładami pracy rodziców uczniów.

Poniższe zestawienie obrazuje, ilu respondentów wymieniło poszczególne relacje.

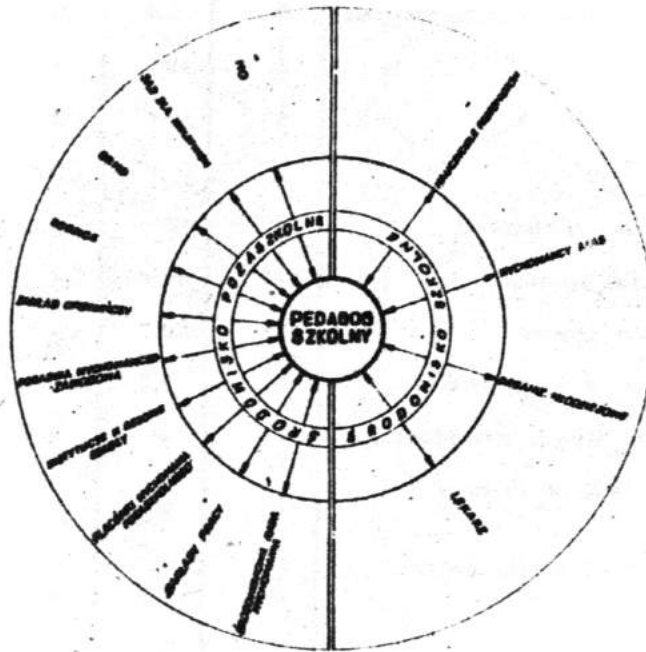
Tabela nr 1

Pedagog szkolny w relacji	Dyrektorzy	%	Nauczyciele	%
z nauczycielami przedmiotowymi	2	16,6	4	19
wychowawcami klas	-	-	4	19
dyrektorem	2	16,6	3	14,2
lekarzem	-	-	1	4,7
higienistką	-	-	1	4,7
rodziną ucznia	3	25	8	38
instytucjami w rejonie szkoły	2	16,6	2	9,5
komitetem blokowym i osiedlowym	1	8,3	-	-
milicją	1	8,3	-	-
sądem dla nieletnich	1	8,3	-	-
zakładem pracy rodziców	2	16,6	2	9,5

Jak przedstawia powyższa tabela, respondenci najczęściej wymieniali pedagoga w relacji ze środowiskiem rodzinnym - 38% nauczycieli i 25% dyrektorów. Następnie nauczyciele widzą pedagoga w relacji z nauczycielami (19%), wychowawcami klas (19%) i dyrektorem szkoły (14,2%).

Dyrektorzy stosunkowo często wymieniają współpracę pedagoga z instytucjami w rejonie szkolnym oraz z zakładami pracy rodziców ucznia. Należy zaznaczyć, że respondenci wyszczególniali współpracę z kilkoma partnerami szkoły lub sojusznikami spoza szkoły.

Oto układ relacji w środowisku małopolskim:

Rys. nr 2

W środowisku miasteczkowym wymieniono konieczność współpracy pedagoga z nauczycielami przedmiotu, wychowawcami klas, organizacjami młodzieżowymi, lekarzem i w środowisku pozaszkolnym: z milicją, ORMO, sądem dla nieletnich, rodzicami uczniów, zakładami opiekuńczymi, zakładem pracy rodziców ucznia, poradnią wych.-zawodową, instytucjami w rejonie szkoły, placówkami wychowania pozaszkolnego i środowiskową radą wychowania. Liczbę respondentów wymieniających poszczególne relacje obrazuje poniższa tabela:

Tabela nr 2

Pedagog w relacji z:	Dyrektorzy	%	Nauczyciele	%
nauczycielami przedm. wychow. klas	8	26,6	10	15,4
	4	13,3	7	10,9

c.d. Tabela nr 2

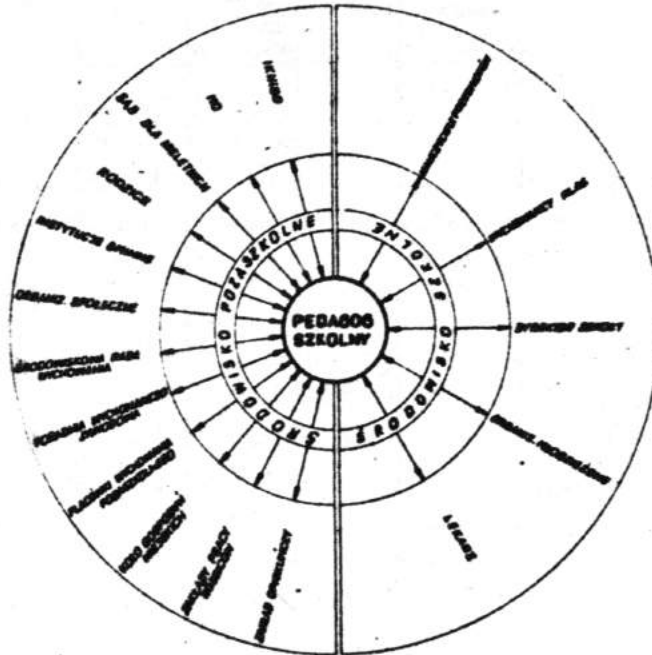
Pedagog w relacji z:	Dyrektorzy	%	Nauczyciele	%
organizacjami młodzieżowymi	8	6,6	10	15,4
lekarzem	3	10	-	-
milicją	3	10	2	3,1
ORMO	-	-	2	3,1
sądem dla nieletnich	3	10	2	3,1
rodzicami ucznia	14	46,6	7	10,9
zakładem pracy	3	10	-	-
zakładem opiekuńczym	1	3,3	-	-
poradnią wych. zawodowego	3	10	-	-
instytucjami w rejonie szkolnym	2	6,6	-	-
placówkami wychowania pozaszkolnego	2	6,6	-	-
środ. radą wych.	1	3,3	-	-

Spośród 94 respondentów najczęściej wymieniło współpracę pedagoga ze środowiskiem rodzinnym ucznia - 14% dyrektorów i 7% nauczycieli.

Stosunkowo dużą wagę przywiązują zarówno dyrektorzy (26,6%), jak i nauczyciele (15,4%) do współpracy pedagoga z nauczycielami.

Dyrektorzy wymieniają więcej niż nauczyciele jednostek środowiska pozaszkolnego, z którymi może współpracować pedagog szkolny.

Respondenci środowiska wiejskiego wymieniają poszczególne relacje pedagoga ze środowiskiem szkolnym i pozaszkolnym, co przedstawia poniższy układ:

Rys. nr 3

Według opinii respondentów (środowiska wiejskiego) pedagog szkolny powinien współpracować z następującymi osobami na terenie szkoły: nauczycielami przedmiotowymi, wychowawcami klasy, dyrektorem, organizacjami młodzieżowymi, lekarzem. Natomiast w środowisku pozaszkolnym: z zakładem pracy rodziców, Kołem Gospodyń Wiejskich, placówkami wychowania pozaszkolnego, poradnią wychowawczo-zawodową, środowiskową radą wychowania, organizacjami społecznymi, instytucjami w gminie, z rodzicami uczniów, sądem dla nieletnich, milicją, Instytutem Kształcenia Nauczycieli.

Liczbę respondentów wyszczególniających współpracowników pedagoga na terenie szkoły i poza szkołą, obrazuje poniższa tabela:

Tabela nr 3

Relacje pedagoga szkolnego z	Dyrektorzy	%	Nauczyciele	%	Z-cy dyr.	
z nauczycz. przedm.	9	34,6	10	18,5	6	13,7
wych. klas	5	19	7	13	-	-
dyrektorem	3	11,5	-	-	2	4,5
organiz. młodz.	3	11,5	3	5,5	2	4,5
lekarzem	-	-	3	5,5	2	4,5
kołem gosp.wiej.	1	3,8	-	-	-	-
środ.radą wych.	1	3,8	-	-	1	2,3
porad. wych. zawod.	-	-	4	7,4	5	11,4
sądem dla nieletn.	2	7,6	-	-	-	-
org. społecznymi	3	3,8	-	-	2	4,5
zakł.pracy rodziców	3	3,8	1	1,8	1	2,3
środ. rodziców ucznia	10	38,5	13	24	7	15,9
plac. wychowania pozaszkolnego	-	-	2	3,7	-	-
Instytucjami w gminie	-	-	2	3,7	-	-
miłicją	2	7,6	1	1,8	-	-
IKNIBO	-	-	-	-	1	2,3
zakładami opiekuńczymi	-	-	-	-	1	2,3

W środowisku wiejskim najczęściej wymieniono współpracę pedagoga szkolnego ze środowiskiem rodzinnym. Zwrócili na to uwagę zarówno dyrektorzy (38,5%), z-cy dyrektorów (15,9%) oraz nauczyciele (24%). Z kolei wymieniono współpracę z nauczycielami przedmiotowymi (34,6% dyrektorów, 13,7% z-ców dyrektorów i 18,5% nauczycieli). Nauczyciele (7,4%) i z-cy dyrektorów (11,4%) wskazu-

ją na współpracę z poradnią wychowania zawodowego.

Oprócz zadań, form pracy i wymienionych relacji pedagoga z poszczególnymi sojusznikami, na pytanie: "Jak wyobrażam sobie pracę w 10-letniej szkole ogólnokształcącej?", respondenci wymieniają uwagi odnośnie organizacji pracy pedagoga szkolnego.

Trzy osoby spośród ankietowanych twierdzą, że pedagog powinien mieć lekcje w małym wymiarze godzin, aby był w bezpośrednim kontakcie z dziećmi i młodzieżą. Natomiast trzy inne osoby zaznaczają, że pedagog nie może mieć zajęć dydaktycznych, by mógł pilnować wszystkich spraw natury wychowawczo-opiekuńczej.

Spśród badanej populacji dwie osoby wysuwają myśl, aby zatrudnić w szkole dwóch pedagogów.

Dyrektor szkoły dużego miasta pisze:

"W szkole 10-letniej powinno być dwóch pedagogów,

- jeden d/s dysleksji umysłowo upośledzonych (kl. I - VI),
- drugi d/s wychowawczych, przestępstwa itp. (kl. VII - X)

oraz do badania predyspozycji uczniów do zawodu".

Drugi dyrektor szkoły w małym mieście proponuje, by:

"Od kl. I - V był koordynator prac nad wyrównywaniem różnych odchyleń od normy intelektualnej (redukacja, zaburzenia typu dysleksyjnego, korekcja mowy, wad postawy, terapia dzieci nadpobudliwych ruchowo, zaniedbanych środowiskowo itp.).

Następnie w kl. VI - X - pomagający wychowawcom rozwiązywać trudne problemy okresu dojrzewania, życia seksualnego, resocjalizacji".

W dwóch wypadkach zwrócono uwagę, by dyrekcja szkoły zapewniła pedagogom oddzielne pomieszczenie z dobrze wyposażoną literaturą fachową. Ponadto dwie osoby zaznaczają, że pedagog winien być na prawach z-cy dyrektora, ażeby jego inicjatywy miały pewną rangę, dużą anatomię, by wychowawcy nie ingerowali nadmiernie w jego zakres pracy.

Reasumując:

1. W wyniku analizy stwierdzono, że dla realizacji celów wychowawczo opiekuńczych podstawowych szkół ogólnokształcących w środowisku miejskim, małomiasteczkowym

i wiejskim potrzebny jest pedagog szkolny organizujący pomoc uczniom w szkole, koordynujący pracę wychowawczo-opiekuńczą na terenie szkoły oraz szkoły z środowiskiem pozaszkolnym.

2. Wymienione przez respondentów zadania i formy pracy pedagoga szkolnego dotyczą: uczniów wymagających szczególnej troski (z trudnościami wychowawczymi, dydaktycznymi, z mikrodefektami, wybitnie uzdolnionych, sierot naturalnych i społecznych, dzieci z rodzin moralnie zagrożonych), uczniów starszych klas - wyboru zawodu - oraz spraw związanych z profilaktyką wychowawczą (w stosunku do uczniów wymagających opieki w godzinach pozalekcyjnych) i spraw ogólnowychowawczych (np.: uczestnictwo w życiu szkoły, organizacja samorządu uczniów itp.).
3. Respondenci wymieniają formy współpracy pedagoga z niektórymi partnerami szkoły (wychowawcą klas, nauczycielem przedmiotu, dyrekcją). Wskazują również na konieczność współpracy pedagoga z sojusznikami spoza szkoły (sądem dla nieletnich, ORMO, MO, zakładem opiekuńczym, zakładem pracy rodziców uczniów, osiedlowym komitetem samorządu mieszkańców, z poradnią wychowania zawodowego, organizacjami społecznymi, młodzieżowymi, z komitetem blokowym i osiedlowym, placówkami wychowania pozaszkolnego, ze środowiskową radą wychowania, z komitetem rodzicielskim i opiekuńczym, z Instytutami w rejonie szkolnym).
4. Zarówno w środowisku miejskim, małomiasteczkowym i wiejskim przywiązuje się dużą wagę do współpracy pedagoga szkolnego ze środowiskiem rodzinnym, następnie z nauczycielami i wychowawcami klas.
5. Stosunkowo duży procent (7,4) nauczycieli i 11,4% z-ców dyrektorów szkół gminnych wskazuje na współpracę pedagoga szkolnego z poradnią wychowawczą - zawodową.
6. W świetle analizy ankiet i wywiadów, nauczyciele oczekują od pedagoga szkolnego pomocy w zakresie rozwią-

zywania trudnych sytuacji wychowawczych. 19% badanych nauczycieli szkół miejskich, 15,4% szkół małopolskich i 13% szkół gminnych wskazuje na konieczność wzajemnej współpracy.

7. Dyrektorzy szkół badanych środowisk, częściej niż nauczyciele, wspominają, że pedagog szkolny powinien być koordynatorem poczynań zainteresowanych instytucji i osób w środowisku szkoły, łączyć działalność wychowawczo-opiekuńczą szkoły z działalnością środowiska pozaszkolnego.